

هم‌اندیشی پدیدآورندگان کتاب رضوی^۱

برای نخستین بار، شماری چشمگیر از مؤلفان، مترجمان، مصححان، ویراستاران و دیگر عوامل انسانی مؤثر در تولید، نشر و پخش کتاب، در موضوعی واحد گرد هم آمدند که خود، تحقق آرزویی دیرین بود.

رسیدن به جایگاه فاخر «عالی‌ترین و معتبرترین مرکز اشاعه سنت و سیره رضوی» بر تارک سند چشم‌انداز بیست ساله آستان قدس رضوی می‌درخشد و انبوهی از پرسش‌های بی‌پاسخ مانده، صدها عنوان کتاب تولید شده با شمارگان ده‌ها میلیون و گوناگونی زائران و دیگر مخاطبان این دست از کتاب‌ها، در کنار تعدد مؤسسه‌های فعال در درون مجموعه بزرگ آستان قدس، دل‌مشغولی‌های برگزار کنندگان، برای شکل دادن به چنین نشستی بود.

رویکرد

در طرح پیشنهادی برای این هم‌اندیشی^۱ از هدف‌های ذیل یاد شده است:

۱. کتاب رضوی به کتابی اطلاق می‌شود که با نگاه به طیف گسترده مخاطبان، با هر فرهنگ و زبان و در هر جنس و سن، برای زائران امام هشتم، خادمان و کارکنان آستان قدس رضوی و خانواده‌های آنان، تألیف، ترجمه یا تصحیح شده باشد و به موضوعاتی چون: زندگانی، سیره و آموزه‌های امام علی بن موسی الرضا علیه السلام، زیارت، معرفی اماکن متبرک رضوی و بایسته‌های تکریم زائران و آداب مجاورت و خدمت در این حریم ملکوتی، بپردازد.

- الف) معرفی بهتر و فراگیرتر زندگانی و سیره حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام.
- ب) شناسایی خلأها و اولویت‌های پژوهشی مرتبط با فرهنگ و کتاب رضوی.
- ج) گام برداشتن در مسیر هم‌افزایی و پیشگیری از کارهای موازی و مکرر.
- د) ترویج فرهنگ زیارت.
- ه) فراهم کردن زمینه شناسایی و تقدیر از پدیدآورندگان کتاب رضوی.
- و) ایجاد ظرفیت‌های جدید در عرصه تولید کتاب رضوی.
- ز) توجه به نیازهای فکری و فرهنگی زائران، خادمان و خانواده رضوی، با لحاظ طیف سنی، زبانی و فرهنگی هر سه جامعه هدف.

برگزارکنندگان

دبیرخانه محترم شورای عالی فرهنگی، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی (با تأکید بر حضور مدیریت فرهنگی و اداره زائرین غیرایرانی)، معاونت اماکن متبرکه و امور زائرین، معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی (با تأکید بر حضور مرکز آموزش ضمن خدمت)، شرکت به‌نشر و سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد، با تشکیل شش جلسه مشورتی به میزبانی بنیاد، عهده‌دار تنظیم برنامه‌ها، تعیین دستور جلسه و اداره کمیسیون‌ها بوده‌اند.

از سویی، همکاری این شمار از مؤسسات و عرضه کاری میان‌بخشی، حکایت از اهمیت این گردهمایی و توجه بخش‌های مختلف به خروجی‌های آن داشت.

کمیسیون‌های تخصصی

با بررسی پیشینه علمی و اجرایی مدعوان و نگاهی به منظومه موضوعات و محورهای مرتبط با کتاب رضوی، همه مدعوان در سه کارگروه (کمیسیون) تخصصی سازماندهی شده، هم‌زمان با ارسال دعوتنامه، عضویت شخص در یکی از کارگروه‌ها، دستور جلسه و

→
 ۱. این طرح طی نامه‌ای در ۱۳۹۴/۵/۲۹ از سوی بنیاد پژوهش‌های اسلامی برای دبیرخانه محترم شورای عالی فرهنگی ارسال و متن اصلاح شده در ۱۳۹۴/۶/۴ دریافت شد.

نام اعضای هیئت رئیسه اعلام شد تا زمینه بهره‌مندی از دیدگاه‌های کارشناسی شرکت‌کنندگان فراهم آمده باشد.

زندگانی و معارف رضوی، خانواده رضوی و زبان‌های خارجی، عنوان این کارگروه‌ها بود.

مهم‌ترین دستور کار این کمیسیون‌ها عبارت بود از:

- خلأها و اولویت‌های پژوهشی مرتبط با حوزه فرهنگ رضوی و زیارت.
- شناسایی، تقویت و بهره‌گیری از دیگر ظرفیت‌های انسانی و سخت‌افزاری.
- خلأها و اولویت‌های مطالعاتی مرتبط با خانواده رضوی، با تأکید بر الگوهای رفتاری و روش‌های کاهش آسیب‌پذیری.
- بایسته‌های تبیین فرهنگ وقف و نذر در خانواده رضوی.
- بررسی آگاهی مترجمان از نیازهای جامعه هدف.
- تأمین نیازهای فرهنگی زائران غیرایرانی از گذر تألیف یا ترجمه.
- نیازسنجی زائران غیرایرانی در حوزه فرهنگ رضوی و زیارت (محتوایی و فنی).
- پیشنهادها برای برگزاری نخستین نشست هم‌اندیشی پدیدآورندگان کتاب رضوی در سال ۱۳۹۵.

هیئت رئیسه

نظربه نقش فنی و تخصصی کمیسیون‌ها در دسترسی به هدف‌های نشست هم‌اندیشی و با بهره‌مندی از مشارکت نهادهای برگزارکننده، هیئت رئیسه هریک از کمیسیون‌ها به ترتیب ذیل تعیین شد:

کمیسیون زندگانی و معارف رضوی آقایان: حجت الاسلام والمسلمین دکتر احمد آقایی (ترابی)، حجت الاسلام والمسلمین محمدباقر پورامینی، امیر سلمانی رحیمی.

کمیسیون خانواده رضوی: آقایان مهندس احمد یاراحمدی، دکتر کردی و علی درویشانی.

کمیسیون زبان‌های خارجی: آقایان سید حسن موسوی المددی، محمد چیت‌ساز،

دکتر محمد رضایی، احمد رضوانی.

مروری بر برنامه‌ها

این نشست از ساعت ۱۶:۳۰ تا ۲۲ پنج‌شنبه ۱۳۹۴/۶/۱۲، در محل بنیاد پژوهش‌های اسلامی برگزار شد.

آقایان: حجت الاسلام والمسلمین شریعتی‌تبار (مدیرعامل محترم بنیاد)، حجت الاسلام والمسلمین حسینی (مشاور و دبیر شورای عالی فرهنگی)، حجت الاسلام دکتر احمد احمدی (عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی) و حجت الاسلام والمسلمین غلامی (مسئول محترم کارگروه پژوهش در دفتر مقام معظم رهبری)، به ترتیب درباره دستور و اهمیت نشست، نقش سازنده دیدگاه‌های مطرح شده در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری‌های فرهنگی، آسیب‌شناسی کارهای موازی و مکرر در پژوهش و دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در حوزه تولید و نشر کتاب، به ایراد سخن پرداختند.

بیانیه پایانی و مصوبات

مهم‌ترین دستاورد این نشست مقدماتی، انعکاس یافته در بیانیه پایانی^۱ و گزارش هر یک از کمیسیون‌ها، مجموعه‌ای از دیدگاه‌ها و عنوان‌هایی برای پژوهش و تولید کتاب بود که در کنار چند خواسته دیگر و به شرح ادامه، تقدیم می‌شود:

- تشکیل دبیرخانه‌ای دائمی برای برگزاری سلسله نشست‌های هم‌اندیشی.
- ایجاد پایگاهی در شبکه جهانی برای روزآمد کردن اطلاعات چاپ و نشر کتاب رضوی و تقویت تعاملات فکری پدیدآورندگان.
- توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی با بهره‌مندی از فضاها و اماکن متبرک.
- دیدار پدیدآورندگان کتاب رضوی با مقام منبع تولید عظمی و رئیس محترم شورای عالی فرهنگی برای بهره‌مندی از رهنمودها و بیانات روشن‌نگر ایشان.

۱. این بیانیه را جناب آقای محسن ناجی نصرآبادی، معاونت پژوهشی و برنامه‌ریزی بنیاد قرائت کرد و این شاء الله متن کامل آن در زیردامنه سایت بنیاد قرار خواهد گرفت.

- تشکیل دفتر مسئله‌یابی، نیازسنجی و عمق‌بخشی به آثار تولید شده.
- اعطای نشان خادم افتخاری فرهنگ رضوی به پدیدآورندگان.
- توجه به تأثیر هنربرزیارت و ترویج هنرهای به کاررفته در حرم مطهر با هدف هویت‌آفرینی در نسل حاضر.
- عنایت ویژه به زیارت کودکان.
- نقد شیوه جاری در اهدای کتاب به زائران و تغییر آن به اهدای بُن و هدایت زائران به فروشگاه‌های کتاب.
- بررسی علمی و تاریخی دوران زندگانی امام از ولادت تا آغاز سفر تاریخی به خراسان.
- بررسی علمی حدیث‌شناسی و متن‌شناسی در زمینه مناظرات حضرت.
- استعدادیابی در سطح جهان تشیع برای استفاده در ترویج فرهنگ رضوی.
- توجه به زندگانی و سیره امام در دوران پیش از سفر تاریخی آن حضرت به خراسان.
- استفاده از گروه‌های علمی پزشکی در تبیین احادیث طبی امام رضا علیه السلام.
- پرداختن به زندگی امامان جواد، هادی و عسکری علیهم السلام که به عنوان ابناء الرضا شناخته می‌شوند.
- توجه به نیاز امروز جوانان در پرداختن به زندگی و آموزه‌های رضوی (توجه به زبان، روش و ...).
- جلوگیری از کارهای موازی در سطح آستان قدس.
- توجه به معارف رضوی در حوزه خانواده.
- اهمیت توجه به قدمت و پیشینه آستان قدس به منظور نشان دادن ریشه‌های اعتقادی نسبت به امامت در گذشته.
- توجه به موقوفات و نقش آن در توسعه علوم و فنون و گسترش دانش.
- بهره‌گیری از توانمندی‌های همه مراکز علمی و فرهنگی.
- معرفی علمی موزه‌ها با هدف هویت‌شناسی در نسل جوان.
- تهیه درسنامه‌هایی با هدف ایجاد رشته شناخت مکتب و اندیشه‌های رضوی در دانشگاه.

- شناسایی و معرفی سادات رضوی در سراسر جهان.
- شناسایی و معرفی موقوفات رضوی در ایران و جهان.
- ترجمه آثار فاخر و منابع علمی شیعه برای زائران غیرایرانی.
- بهره‌مندی از تألیف به جای ترجمه در بیان ارزش‌های مورد نظر.
- تشکیل کارگاه‌هایی برای تربیت مترجم متناسب با نیازهای آستان قدس.
- ترجمه آثار به صورت گروهی و سازماندهی شده به جای ترجمه انفرادی.
- لحاظ تنوع زبانی زائران و تأمین کتاب برای این گروه‌ها.
- آگاه نمودن مترجمان از اقتضائات فرهنگی و ذوق هنری جامعه هدف.
- استفاده از ظرفیت مؤسساتی همچون جامعة المصطفی و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی.
- شناسایی زائران فرهیخته غیرایرانی و بهره‌گیری از این ظرفیت ارزشمند.
- تقویت روحیه خودشناسی و خودارزشمندی در خانواده رضوی.
- ایجاد و تقویت حس الگو شدن و الگو ماندن در جهت نیل به جامعه آرمانی رضوی
- ایجاد جاذبه‌های دانش‌افزایی تخصصی.
- کاهش آسیب‌پذیری از طریق کار و تحقیق بر آسیب‌شناسی رفتار خانواده‌های رضوی (با محوریت جوانان، ازدواج و طلاق).
- بررسی فرهنگ زائران از نظر ارتباط با منابع ارتقا دهنده رفتاری.
- آشنایی خانواده‌های رضوی با فعالیت‌های فرهنگی و اقتصادی آستان قدس رضوی.

- آشنا کردن خانواده‌ها با روش‌های متفاوت تهاجم فرهنگی و راه‌های مبارزه با آن.

دکتر امیر سلمانی رحیمی

مدیر گروه مطالعات فرهنگی زائر